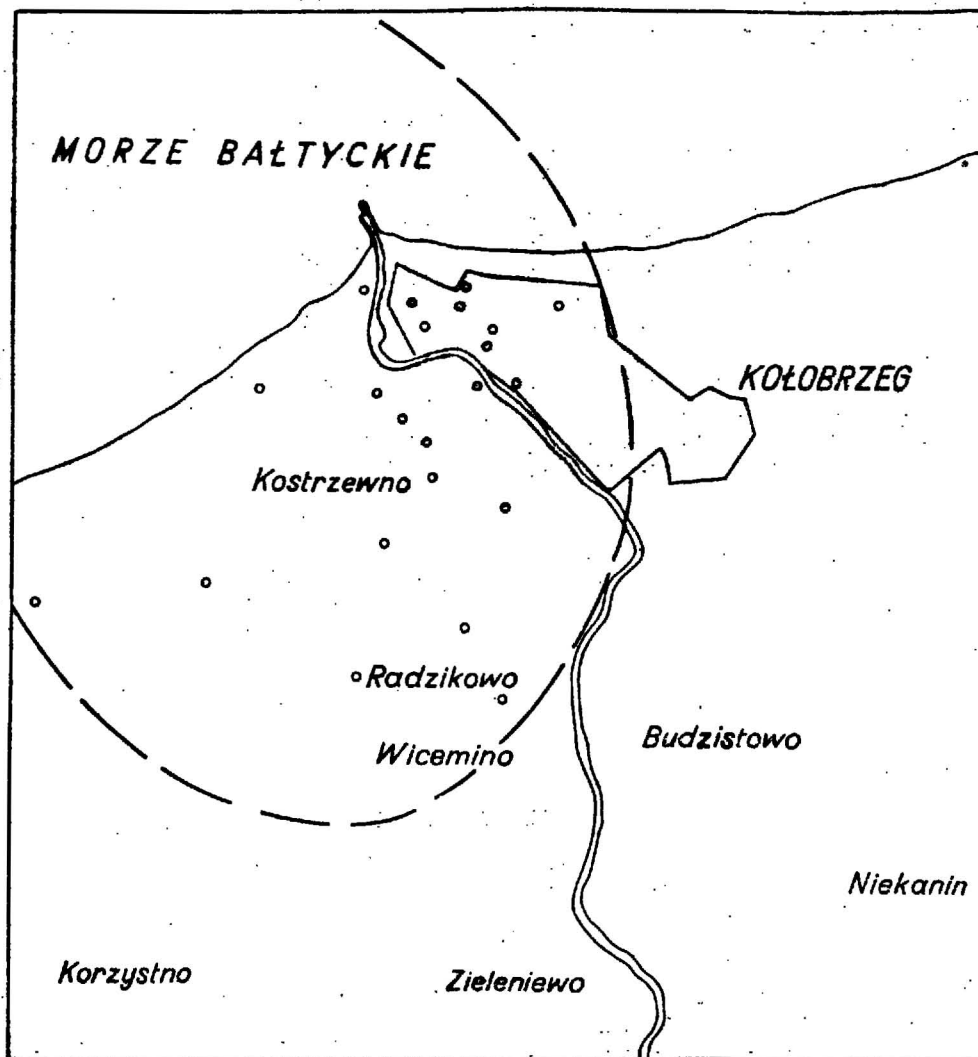

ZAGADNIENIE STRUKTURY SOLNEJ W KOŁOBRZEGU NAD BAŁTYKIEM

W ROKU 1946 dokonaliśmy z ramienia Państwowego Instytutu Geologicznego pierwszego po wojnie rekonesansu źródeł słonych na Pomorzu Zachodnim. Dokładniejsze badania tego rodzaju były prowadzone w roku 1954, w ramach prac Zakładu Złóż Soli IG pod tytułem: „Inwentaryzacja solanek w rejonie Koszalina i Kołobrzegu oraz studium rzeźby związanej ze strukturami solnymi”. Jak wynika z odnośnego sprawozdania, spośród wszystkich

znanych nam miejsc z solankami na Pomorzu, jak w ogóle na całym Niżu Polskim, najsilniejsze źródła słone biją w obszarze Kołobrzegu nad Bałtykiem.

Występowanie źródeł solnych w Kołobrzegu znane było od czasów przedhistorycznych. Solanki tamtejsze jako dość stężone i obfite stały się bardzo wczesnie przedmiotem intensywnej eksploatacji dla produkcji soli jadalnej systemem warzelniowym. Przemysłowi temu

Występowanie wód słonych w Kołobrzegu.

o — miejsca napotkania solanki wierceniem lub naturalne źródło słone, - - - przypuszczalny zarys struktury solnej.

zawdzięcza Kołobrzeg swe powstanie i wspa-
niały rozkwit w średniowieczu, a nawet pierw-
otną starosłowiańską (wendyjską) nazwę,
której dziś odpowiadałby najlepiej „Solno-
brzeg”. Starodawna salina kołobrzaska, po
zmiennych kolejach losów technicznych, prze-
trwała do roku 1860, kiedy to ostatecznie zo-
stała unieruchomiona. Natomiast przed ostat-
nią wojną rozwinęło się tu uzdrowisko europej-
skiej sławy.

Kołobrzeg wraz z peryferiami jako dość
zwarty obszar występowania solanek znajduje
się tuż przy ujściu Prośnicy do Bałtyku. Po-
wierzchniową formację stanowi tam wyłącznie
czwartorzęd z przewagą utworów holoceni-
skich. Utwory te budują nizinę nadmorską parukilo-
metrowej szerokości i o wysokości zaledwie
kilku metrów npm, zajęta przez podmokłe
ziemie torfowe oraz piaski i muły deltowe
Prośnicy z nadbrzeżnym wałem piasków wyd-
mowych. Utwory plejstoceni-
skie jako piaski
rzeczne tarasów akumulacyjnych i gliny zwa-
łowe tworzą odizolowane wychodnie po po-
łudniowo-zachodniej i tuż po wschodniej stro-
nie starego miasta, a na większej powierzchni
występują nieco dalej na SE, budując lekko
falisty, do 30 metrów npm wznoszący się płas-
kowiec.

Wgłębne stosunki geologiczne okolicy Kołob-
rzegu nie są bliżej znane wskutek braku
głębszych wierceń. Znamy jedynie ponad 80
profilów przeważnie starszych płytkich wierceń,
jakie wykonywano w poszukiwaniu odpowied-
niej wody dla wodociągów miejskich tak
w obszarze samego miasta, jako też w paru
okolicznych osadach (Kostrzewno, Radzikowo,
Więcimino, Mirocice, Rościcino). Były to wier-
cenia o głębokości kilkudziesięciu metrów.
Wierceniami tymi przebijano różne pod wzglę-
dem litologicznym utwory czwartorzędu, przy
czym kilkanaście z nich napotkało trzeciorzęd
(miocen), poczynając od głębokości ok. 40 me-
trów.

Według danych z geologii regionalnej,
w głębszym podłożu okolicy Kołobrzegu należy
się spodziewać skał doggeru.

Zarejestrowane dotychczas ponad 20 punk-
tów występowania solanek w omawianym
obszarze w postaci samodzielnych źródeł czy
też w otworach wiertniczych, mieści się w ob-
szarze, który można okonturować linią owalną
jak na rycinie. Niemal w każdym miejscu za-
kreślonego obszaru można płytko nawiercić
wody słone.

Najsilniejsze źródła słone, bijące samoczyn-
nie, o wiekowej wprost trwałości znajdują się
w mieście na Solnej Górze objętej rozwidle-
niami Prośnicy oraz na prawym brzegu tej
rzeki, naprzeciw Solnej Góry, na nieznacznej
wzniosłości terenowej (niemieckie „Zillen-
berg”). Solanki tych źródeł zawierają od kilku
do kilkunastu % chlorku sodowego z wyraźną
domieszką chlorku wapnia, magnezu i potasu
oraz innych soli. W zapachu i smaku solanki
te zdradzają obecność siarkowodoru. Z cieczy
ułatniają się bańki gazu.

Szczególne zjawisko hydrogeologiczne za-
obserwowano przy wspomnianych wierceniach
w poszukiwaniu wody na zachodnich peryfe-
riach miasta. Nawiercone poszczególne pozio-
my wodne dawały zrazu wodę o bardzo małym
zasoleniu, które z czasem wzrastało do kilku %
i czyniło wodę niezdatną do picia. Niższe po-
ziomy wodne wykazywały większe zasolenie
i bywały przeważnie artezyjskie.

Rozpatrując sytuację silnych źródeł słonych,
skoncentrowanych w obszarze Kołobrzegu, na
regionalnym tle geologicznym, jesteśmy skłon-
ni przypuszczać, że w głębszym podłożu wy-
stępuje tam cechsztyńska struktura solna typu
wysadowego. Zarazem prawdopodobne wyda-
je się, że wysad solny w planie poziomym
mieści się w owalu nakreślonym od strony SE
(ryc.), a od strony przeciwnej zamykającym się
na Bałtyku.

Zagadnienie struktury solnej w Kołobrzegu
wydaje się jak najbardziej aktualne do rozwią-
zania głębszymi wierczeniami po uprzednim wy-
korzystaniu materiałów geofizycznych.

JÓZEF POBORSKI

PROBLEM OF THE SALT STRUCTURE AT
KOŁOBRZEG ON BALTIC SEA

Summary

In 1954 the Geological Institute made an inventory
of the saltsprings in the Koszalin and Kołobrzeg re-
gion and the study of relief connected with salt struc-
tures. From the inventory it follows that in the
area of Kołobrzeg the strongest salt-springs spout.

More than 20 points of salt-springs are registered in
this area.

Examining the situation of the strong salt-springs
concentrated in the Kołobrzeg area it is necessary to
suppose that in the deeper sub-stratum the Zechstein
salt structure of the diapir type appears.